

Sygn. akt VU 395/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 września 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący Sędzia SO Ewa Tomczyk

Protokolant stażysta Iwona Jasińska

po rozpoznaniu w dniu 9 września 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku J. M. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. z siedzibą w Z.

o emeryturę

na skutek odwołania J. M. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. z siedzibą w Z.

z dnia 31 marca 2015 r. sygn. (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy J. M. (1) prawo do emerytury z dniem (...) 2015 roku.

Sygn. akt V U 395/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 marca 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. odmówił wnioskodawcy J. M. (1) prawa do emerytury. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że wnioskodawca nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. nie zaliczył do pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze okresu zatrudnienia J. M. (1) w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w Ł. od dnia 24 października 1972 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku, wskazując, że na świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach charakter pracy nie jest zgodny z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Organ podniósł także, że zajmowane przez J. M. (1) stanowisko jako zestawiacz – młynowy surowców mineralnych nie jest zgodny z wykazem stanowiącym załącznik do powołanych na świadectwie zarządzeń resortowych.

W dniu 22 kwietnia 2015 roku wnioskodawca J. M. (1) odwołał się od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury. W uzasadnieniu podniósł, że nie zgadza się z decyzją odmowną Zakładu, ponieważ w okresie od dnia 24 października 1972 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku pracował w zakładzie budowlanym (...) Sp. z o.o. z siedzibą w Ł. bezpośrednio na produkcji na stanowisku młynarz, dozowacz – zestawiacz surowców przy produkcji betonu komórkowego z pyłów dymnicowych, które to stanowiska są zaliczane do pracy w warunkach szczególnych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

J. M. (1), urodzony w dniu (...), złożył w dniu 26 lutego 2015 roku wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury. Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1 – 8v akt o emeryturę)

J. M. (1) na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymuje się okresem ubezpieczenia w wymiarze 26 lat, 7 miesięcy i 23 dni okresów składkowych oraz 10 miesięcy i 22 dni okresów nieskładkowych, to jest łącznie 27 lat, 6 miesięcy i 15 dni. Organ rentowy nie zaliczył wnioskodawcy żadnego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

(dowody: decyzja ZUS z dnia 31 marca 2015 roku, k. 23 v akt o emeryturę, odpowiedź na odwołanie, k. 4 akt sprawy)

J. M. (1) w okresie od dnia 24 października 1972 roku do dnia 30 listopada 2003 roku był zatrudniony na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładzie Produkcji (...) w Ł. (później Przedsiębiorstwo Produkcji (...), następnie „(...)” Sp. z o. o. z siedzibą w Ł..

(dowód: umowa o pracę – k. 65 akt osobowych, świadectwo pracy k. 9 akt emerytalnych)

J. M. (1) był zatrudniony na następujących stanowiskach pracy:

- od 24.10.1972 r. na stanowisku betoniarza,
- od 1.07.1973 r. na stanowisku zbrojarza,
- od 1.01.1974 r. na stanowisku betoniarza,
- od 1.01.1976 r. na stanowisku betoniarza ODE,
- od 1.11.1980 r. na stanowisku betoniarza - brygadzisty,
- od 1.07.1982 r. na stanowisku zestawiacz mieszanki,
- od 1.09.1990 r. na stanowisku dozowacz D. Produkcji,
- od 1.10.1991 r. na stanowisku zestawiacz mieszanki,
- od 1.01.1992 r. na stanowisku dozowacz D. Produkcji,
- od 30.04.1999 r. na stanowisku dozowacz.

(dowód: angaże w aktach osobowych)

Zakład Produkcji (...) w Ł. w latach 70 XX w. produkował elementy prefabrykowane dla technologii „wielkiej płyty” - w Ł. był to system (...). W tamtych czasach podobne zakłady nazywano „fabrykami domów”. Elementy dla tej technologii wykonywane były ze zbrojonych betonów kruszywowych. W 1975 roku rozpoczęto produkcję betonów komórkowych (spienianych sproszkowanym aluminium) z użyciem pyłów dymnicowych (odpady z elektrociepłowni opalanych węglem kamiennym). Po cięciu na wymagane wymiary otrzymywano tzw. siporeks (suporeks) - bloczki (...). Pyły dymnicowe stosowano również wcześniej, przy produkcji betonów kruszywowych.

Proces technologiczny polegał na tym, że zmagazynowane w odpowiednich zbiornikach pyły dymnicowe i wapno specjalnymi ślimakami przemieszczane były do młyna kulkowego, który miał te składniki, otrzymywane było z tego spoiwo, które podajnikiem kubelkowym było przemieszczane do dozowni. D. dozował wodę i spoiwo, które następnie było mieszane. Do tej mieszanki dodawany był proszek aluminiowy, z którego otrzymywany był następny

półprodukt, który był wlewany do odlewu, gdzie twardniał. Po stwardnieniu otrzymany w ten sposób beton był krojony krajalnicami oraz cięty na odpowiednie wymiary, a następnie poddawany był autoklawizacji – umieszczanie w tunelu z temperaturą 180-220 st. C i ciśnieniu 13 atmosfer przez czas 13 godzin. Po autoklawie otrzymywany był gotowy produkt. Wnioskodawca obsługiwał i nadzorował cały proces produkcji spoiwa, pracował przy młynie i zestawiał surowce. Nie pracował na załadunku materiałów, nie wykonywał innych czynności poza produkcją. Pracował w pełnym wymiarze czasu pracy.

Do obowiązków operatora młyna kulowego oprócz przestrzegania ustalonych w reżimie technologicznym parametrów mielonych surowców i regulacji stosunków przemielonych materiałów wieloskładnikowych zgodnie z recepturą należała również obsługa urządzeń odpylających,

(dowody: opinia biegłego - k. 31-37, zeznania świadków: K. M. – k. 15verte – 16, J. M. (2) – k. 16 – 16 verte akt sprawy, zeznania wnioskodawcy - k. 59 akt sprawy, zakres obowiązków i odpowiedzialności na stanowisku operatora młyna – k. 23 akt osobowych)

(...) Sp. z o.o. w Ł. wystawiła wnioskodawcy świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, z którego wynika, iż skarżący stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał w okresie od 24.10.1972 r. do 30.11.2003 r. prace bezpośrednio produkcyjne: młynarz, dozowacz – zestawiacz surowców na stanowisku zestawiacz – młynowy surowców mineralnych. W świadectwie wskazano, że praca wnioskodawcy w okresie zatrudnienia praca wymieniona w wykazie A dziale V poz. 21 pkt 2 stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1.08.1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz wzrostu emerytury lub renty.

(dowód: świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach -k. 9 akt rentowych)

Wnioskodawca przez cały okres zatrudnienia wykonywał czynności o następującym charakterze:

-w okresie od dnia 24 października 1972 roku do dnia 30 czerwca 1973 roku i od dnia 1 stycznia 1974 roku do dnia 30 czerwca 1982 roku na stanowisku pracy betoniarz (w interwale pomiędzy tymi okresami zatrudniony był na stanowisku zbrojarz). Co najmniej od 1975 roku wykonywał prace związane z produkcją betonów komórkowych z użyciem pyłów dymnicowych;

-w okresie od dnia 1 lipca 1982 roku do dnia 1 stycznia 1999 roku wykonywał prace związane z wytwarzaniem betonów komórkowych, na stanowiskach zestawiacz mieszanki, dozowacz. Oba te stanowiska pracy są tożsame - aby zestawić mieszankę należy uprzednio zważyć poszczególne składniki (pył dymnicowy) i zmieszać je w odpowiednich proporcjach (dozować). W tym czasie też obsługiwał młyn kulowy. Jako jedyna osoba na zmianie, wykonująca taką pracę, wykonywał wymienione czynności zamiennie. Produktem końcowym jego pracy był beton komórkowy w stanie niezastygniętym (przed wlaniem do form).

Praca wykonywana przez wnioskodawcę w okresie od 24.10.1972 r. do 30.06.1973 r. i w okresie od dnia 1.01.1974 r. do dnia 30.06.1982 r. to praca wymieniona w wykazie A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze Dział V. W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych, poz. 15. Prace przy produkcji betonu kruszywowego, oraz w załączniku Nr 1 do zarządzenia Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 roku w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty, Dział V. W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych, poz. 15. Prace przy produkcji betonu kruszywowego, ppkt 2.

Praca wykonywana przez wnioskodawcę w okresie od 1.07.1982 r. do 31.12.1998 r. to praca wymieniona w wykazie A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Dział V. W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych,

poz. 21. Produkcja elementów budowlanych z pyłów dymnicowych oraz w załączniku Nr 1 do zarządzenia Nr 9 Dział V. W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych, poz. 21. Produkcja elementów budowlanych z pyłów dymnicowych ppkt 1 i 2, przy czym prace te wykonywał zamiennie.

(dowód: opinia biegłego- k.31- 35 akt sprawy)

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył co następuje:

Odwolanie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 2013 nr 8 poz. 43 ze zm.), zwanego dalej rozporządzeniem. Z treści § 4 rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

Okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Należy jednak wskazać, że z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach szczególnych miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie jest bowiem dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., a tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast omawiane świadectwo traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej. Sąd, a także organ rentowy są zatem uprawnieni do weryfikacji danych zawartych w świadectwie wykonywania prac w warunkach szczególnych, wystawionym przez pracodawcę. Jeżeli świadectwo to zawiera dane, które nie są zgodne z prawdą, nie mogą na jego podstawie dokonać ustaleń, od

których uzależnione jest prawo do świadczeń emerytalnych. To samo dotyczy ujawnienia okoliczności, że wskazane w zaświadczeniu pracodawcy stanowisko pracy wykonywanej w szczególnych warunkach nie figuruje w wykazie powołanym w tym zaświadczeniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2004 roku, I UK 15/04, OSNP 2005/11/161).

Spór pomiędzy stronami, w związku z zarzutami podniesionymi przez wnioskodawcę w odwołaniu, ograniczał się do faktu, czy ma on wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu.

W ocenie Sądu w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy zasadne było przyjęcie, że wnioskodawca pracował w warunkach szczególnych w okresie od dnia 24 października 1972 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku wykonując czynności młynarza dozowacza zestawiacza surowców.

W okresie tym wnioskodawca wykonywał pracę stale i pełnym wymiarze.

Dokonując ustaleń w zakresie rodzaju prac wykonywanych przez wnioskodawcę we wskazanym okresie Sąd oparł się na zeznaniach wnioskodawcy, świadków J. M. (2) i K. M. oraz opinii biegłego z zakresu (...). Zeznania świadków i wnioskodawcy zasługują na wiarę, gdyż są spójne, logiczne, wzajemnie się uzupełniają i korespondują z pozostałymi dowodami zebranymi w sprawie. Organ rentowy nie przedstawił zaś w toku postępowania żadnych dowodów, które pozwoliłyby na podważenie ich wiarygodności.

Biegły wskazał, że wnioskodawca wykonując swoje czynności na stanowisku betoniarza wykonywał prace wymienione w: wykazie „A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. Dział V. W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych, poz. 15. Prace przy produkcji betonu kruszywowego, oraz w załączniku Nr 1 do zarządzenia Nr 9 Dział V. W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych, poz. 15. Prace przy produkcji betonu kruszywowego, ppkt 2. (okres pracy od początku zatrudnienia do 30.06.1982 r. oraz wykazie A do rozporządzenia Dział V. W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych, poz.21. Produkcja elementów budowlanych z pyłów dymnicowych, oraz w załączniku Nr 1 do zarządzenia Nr 9 Dział V. W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych, poz.21. Produkcja elementów budowlanych z pyłów dymnicowych, ppkt 1 i 2, przy czym prace te wykonywał zamiennie.

Wobec powyższego należy uznać, że praca wykonywana przez wnioskodawcę w powyższych okresach, na wymienionych stanowiskach, była pracą w warunkach szczególnych.

O spełnieniu przesłanki „praca w szczególnych warunkach” przesądza wykonywanie pracy wymienionej w wykazach A i B, będących załącznikiem do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., które stanowią integralną część tego rozporządzenia, jako aktu wykonawczego. Do treści wykazów A i B były dostosowane - zgodnie z § 1 ust. 2 rozporządzenia - resortowe wykazy stanowisk pracy w szczególnych warunkach.

Do pracodawców uprawnionych do stosowania wykazów resortowych należą te przedsiębiorstwa, dla których takie wykazy ustalili ministrowie (kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze) oraz podmioty powstałe w wyniku

przekształcenia lub restrukturyzacji takich przedsiębiorstw, a ponadto te zakłady pracy, w których nastąpiła zmiana pracodawcy w rozumieniu art. 23¹ kp.

Wszystkie rodzaje prac w szczególnych warunkach i prac o szczególnym charakterze, których wykonywanie uprawnia do wcześniejszej emerytury, wymienione zostały w § 9-15 rozporządzenia oraz w wykazach A i B stanowiących załącznik do tego rozporządzenia.

Do treści tego załącznika powinny być dostosowane resortowe wykazy stanowisk, co oznacza, że nazwa stanowiska pracy wymienionego w wykazie resortowym powinna być odpowiednikiem konkretnego rodzaju pracy lub stanowiska określonego w rozporządzeniu.

Nie jest sporne, że w przedmiotowym przypadku ma zastosowanie przepis resortowy: -zarządzenie nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 roku w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty; znak (...) (Dz. Urz. MBiPMB z dnia 6 grudnia 1983 roku, Nr 3, poz. 6).

Intencją legislatora w tym przypadku nie było zaliczenie konkretnych prac do prac wykonywanych w szczególnych warunkach ze względu na nazwę stanowiska pracy, ale na rzeczywiste zagrożenia dla zdrowia pracowników występujące w środowisku pracy (hałas, zapylenie, drgania - wibracje, czynniki toksyczne itp.), charakterystyczne dla określonego rodzaju pracy.

Z tych względów Sąd w całości podzielił opinię sporządzoną przez biegłego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. Opinia jest jasna, spójna, kategoriowa i pełna. Została sporządzona na podstawie wszystkich możliwych na czas zamknięcia rozprawy informacji odnośnie wykonywanej przez wnioskodawcę pracy w okresie od dnia 24 października 1972 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku. Opinia biegłego dała Sądowi asumpt do uznania, iż wnioskodawca pracował w warunkach szczególnych i o szczególnym charakterze.

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, iż ubezpieczony spełnia wszystkie przesłanki nabycia prawa do emerytury, albowiem ukończył 60 lat, posiada wymagany okres ogólnego stażu pracy, bo wynoszący 25 lat, jak również legitymuje się okresem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na stanowiskach objętych wykazem A cytowanego rozporządzenia wynoszącym co najmniej 15 lat pracy.

Zatem biorąc pod uwagę, iż wnioskodawca w dacie złożenia wniosku spełniał jednocześnie pozostałe wymagane przepisami rozporządzenia warunki, to jest ukończył 60 lat, a jego łączny okres zatrudnienia składkowy i nieskładkowy wyniósł ponad 25 lat, należy uznać, że wydana przez organ rentowy decyzja jest błędna, a żądanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie.

Z tych też względów Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał skarżącemu prawo do emerytury z dniem, w którym spełnił on ostatnią przesłankę uzależniającą przyznanie prawa do emerytury, to jest osiągnął wiek emerytalny, a zatem z dniem (...) 2015 r.